

POLISH ABSTRACTS POLNISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ABSTRAKTY

ANDREA MIDLING & LÁSZLÓ ZIGÁNY (s. 171)

„Ślady w mowie”: Badania więzi duchowych przywódców różnych religii: W ostatnich latach w wielu dyscyplinach naukowych wzrosło zainteresowanie zjawiskami religijnymi. Analiza tych zjawisk, ze względu na ich różnorodność i różnorodność, wymaga stosowania różnych metod badawczych. Niniejsza praca przedstawia badania duchowych więzi religijnych, nazywanych w literaturze fachowej relacją między mistrzem a uczniem. Za pomocą wywiadów o przywiązaniach emocjonalnych u dorosłych (AAI) badaliśmy przywódców duchowych różnych zgromadzeń religijnych. Na kształtowanie się stylu przywiązania dorosłego z dorosłym w pierwszym rzędzie mają wpływ więzi emocjonalne z okresu dzieciństwa. Poprzez wypowiedzi słowne potrafimy określić stopień przeżycia doświadczeń związanych z przywiązaniem oraz emocjonalno-poznawczą fleksybilność badanej jednostki. Wyznawcy teorii przywiązania przekonani są, że wcześniejsze doświadczenia rzutują na kontakty dorosłych i w latach 90-tych przeprowadzili szereg badań wśród dorosłych. Odkryli, że formy więzi uczuciowych u dorosłych można określić poprzez analizę słownych wypowiedzi, opisujących doświadczenia zdobyte w emocjonalnych związkach. Opracowali schemat wywiadu (testu) o przywiązaniach emocjonalnych wśród dorosłych (AAI), którego interpretacja opiera się głównie na koherencji językowej. W naszych badaniach w ocenie wypowiedzi na poziomie transkrypcji słowa w pierwszym rzędzie badaliśmy stan emocjonalny związany z tym wydarzeniem, a nie jego opis. Jako metodę interpretacji używaliśmy relewantnych maksym konwersacyjnych, opracowanych przez Paula Grice’a, angielskiego filozofa języka. W badaniu więzi duchowych między mistrzem a uczniem badaliśmy tylko przewodników duchowych i przez to uzyskaliśmy jednostronny obraz z punktu widzenia mistrza, to jednak dzięki stosowanym metodom badawczym (test AAI, reguły Grice’a) udało się nam w znacznym stopniu zbliżyć do poznania stosunków mistrza z uczniem, jak również uzyskać konkretne informacje odnośnie przywiązań uczuciowych mistrza. Poza tym w oparciu o określony styl przywiązania możemy wywnioskować typ więzi pomiędzy mistrzem a uczniem.

Słowa kluczowe: psychologia religii, interdyscyplinarność, więź między mistrzem a uczniem, teoria przywiązania, test badający więzi dorosłych (AAI), przywódca duchowy, koherencja, maksymy konwersacyjne Grice’a, powieść bibliograficzna

RITA FÓRIS-FERENCZI (s. 201)

Tradycja – ciężki spadek i aktywne „przesady”: Nauczanie i pedagogika w Rumunii w okresie dyktatury: Rumuńska pedagogika w dyktaturze była ściśle związana z polityką społeczną, uzależnioną całkowicie od politycznej ideologii partyjnej, której głównym celem by-

ło wychowanie społeczeństwa w duchu komunistycznym. Nauczanie stało się bardzo ważnym narzędziem w realizacji tych przemian. W tym kontekście istniała tylko jedna forma pedagogiki, która maksymalnie służyła interesom aktualnej władzy politycznej. Poprzez analizę ówczesnych przepisów i zarządzeń, przekształcających system organizacyjno-strukturalny szkolnictwa, opracowanie przedstawia sytuację pedagogiki w okresie dyktatury, z punktu widzenia polityki oświaty. Przeprowadzone reformy zmieniły strukturę i program nauczania w szkolnictwie wyższym, obejmowały one również status wydziału psychologii. Warunkiem podporządkowania szkolnictwa potrzebom rozwoju przemysłowo-ekonomicznego kraju, jak również komunistycznego wychowania młodzieży, było wprowadzenie rygorystycznie centralnego zarządzania. Analiza skutków bezwzględnej monopolii państwowej w oświacie wyodrębnia zmiany ściśle związane z dominującą wówczas teorią pedagogiki: przekształcenie struktury programów nauczania, wprowadzenie obowiązkowego i jednolitego programu nauczania i systemu podręczników szkolnych, z surową selekcją obowiązujących tematów. Obowiązujące przepisy stały się doskonałym narzędziem nadzoru pracy nauczyciela, ukształtowały znaczenie jego roli. Przez wiele lat zabronione były metody pedagogiki preferujące rozwój ośrodków wiedzy, naukowego sposobu myślenia. Obecnie bardzo ważne jest zrozumienie i poznanie sytuacji szkolnictwa i pedagogiki z okresu dyktatury, gdyż brak aktywności, będący pozostałością ówczesnego systemu stanowi znaczną przeszkodę we wdrażaniu reform w rumuńskiej oświacie, jak również w odnowieniu zabetonowanej teorii pedagogiki.

Słowa kluczowe: pedagogika, Rumunia, komunizm, państwo socjalistyczne, dyktatura, historia, przegląd historyczny, zajęcia uzupełniające, centralizacja przepisów nauczania, ośrodek wiedzy

BEÁTA KOTSCHY & ERZSÉBET GOLNHOFER (s. 227)

Demokratyzacja nauk pedagogicznych i szkolnictwa na Węgrzech: Publikacja opisująca zmiany, przez jakie przeszły nauki pedagogiczne i szkolnictwo na Węgrzech po II. wojnie światowej, przedstawia dwa przełomowe etapy historyczne: rok 1945 z demokratyczną, pełną nadziei odbudową i jego likwidacją w następnych latach, oraz lata przekształceń ustrojowych po upadku dyktatury komunistycznej w 1990 roku, ze staraniami przywrócenia demokracji w społeczeństwie i oświacie. Pierwsza część publikacji analizuje zmiany w dziedzinie nauk pedagogicznych będące skutkami objęcia władzy przez dyktaturę, wyrażające się przekształceniem systemów instytucji naukowych, literatury fachowej oraz wpływem na losy osób życia publicznego i naukowego. Punktem wyjściowym są iluzje lat powojennych, nadzieje stworzenia demokratycznego społeczeństwa węgierskiego, starania odbudowy różnych kierunków pedagogicznych, próby odnowienia pedagogii kulturalno-naukowej, wprowadzenie wychowania narodowego, różnorodność literatury fachowej. Po objęciu władzy przez komunistów wprowadzony został nadzór partyjny nad instytucjami naukowymi, całkowite podporządkowanie działalności naukowej polityce, prześladowanie obywatelskich form pedagogii oraz uniemożliwienie działalności ich przedstawicieli, bez względu na to, w jakim stopniu byli związani z ideologią socjalistyczną. Druga część publikacji poprzez ukazanie polityczno-społecznych i gospodarczych przyczyn upadku dyktatury, zarysowuje tło działalności różnych przekonań budowy społeczeństwa demokratycznego, z których jedna opiera się na kontynuacji tradycji narodowych, druga chce wykorzystać doświadczenia demokracji państw Europy Zachodniej, trzecia natomiast opiera się na wyznaczeniu własnej drogi rozwoju w państwach środkowo-wschodniej Europy. Wy-

nikiem utworzenia trzech ugrupowań społeczno-politycznych powstały trzy systemy organizacji szkolnictwa i jego zarządzania, opierające się na różnych ocenach wartości. Partie polityczne w walce o preferencje wykorzystały różnice poglądów wśród specjalistów i w ten sposób w znacznym stopniu utrudniły przeprowadzenie zmian demokratycznych. W podsumowaniu publikacji wymienione są wszystkie konieczne zmiany – będące podstawą decentralizacji i demokratyzacji systemu oświaty – akceptacja pluralizmu pedagogii i nowych poglądów na temat roli szkoły i nauczyciela, odpowiednia interpretacja wolności i odpowiedzialności pedagogicznej, otwarcie szkół przed rodzicami oraz potrzeba odnowienia systemu kształcenia nauczycieli.

Słowa kluczowe: pedagogia, Węgry, komunizm, państwo socjalistyczne, dyktatura, historia, zawody służb społecznych, szkolnictwo, reforma oświaty

ŽELJKO BURCAR (s. 243)

Nauczanie jako cel strategiczny w sektorze non-profit w powojennej Chorwacji po okresie komunizmu: W ostatnich 15 latach chorwackie społeczeństwo podjęło wszelkie kroki w celu podwyższenia poziomu stylu zarządzania w sektorze non-profitowym i profitowym. W sektorze non-profit w dziedzinach nauczania i szkolenia udało im się to zrealizować w odniesieniu do kadry kierowniczej organizacji religijnych i charytatywnych, jak również państwowych instytucji oświatowych i socjalnych. W systemie nauczania bardzo często dodatkowe szkolenia są prowadzone przez organizacje niezarobkowe, przykładem może być stowarzyszenie Otwartego Społeczeństwa. Chorwacja wytyczyła dziedzinę nauki i oświaty jako cel strategiczny. Wyniki badań w szkolnictwie wskazują na jednakową rolę zarządzania w instytucjach wychowawczych, jak również w instytucjach opieki socjalnej. Poza tym potwierdzają fakt, że brak wiedzy i wykształcenia prowadzi do zubożenia działalności tych instytucji. Poprawa poziomu stylu zarządzania uzależniona jest skuteczność i efektywność systemu nauczania. Chorwacki Caritas wspólnie z Niemieckim Karitasem i niemieckim rządem stworzył formalny system szkolenia dla kadr kierownictwa organizacji i instytucji niezarobkowych. Nauczanie stało się państwowym celem strategicznym i jest częścią sektora non-profit. Obejmuje głównie instytucje państwowe non-profit (instytucje oświaty, szkoły) i zapewnia nauczanie organizacjom zarówno profitowym jak również bez profitu. Naukowcy szukają jednoznacznych rozwiązań w zagadnieniu kształcenia kadry kierowniczej w zależności od zapotrzebowań, jako warunek jakości w systemie oświaty i w całym sektorze non-profit.

Słowa kluczowe: Non-profit, niezależny od rządu, sektor ogólny, społeczeństwo cywilne, instytucje oświatowe, instytucje opieki socjalnej, nauczanie

BERNADETT KOVÁCS & ANIKÓ KÉZDY (s. 253)

Religijność i wypalenie zawodowe: Celem badania było odkrycie rodzajów powiązania religijności z wypaleniem w zawodzie pielęgniarek. W literaturze fachowej znajdujemy coraz więcej dowodów na to, że religia ma pozytywny wpływ na zdrowie fizyczne i duchowe. Chociaż wiele badań zajmuje się studiowaniem wpływu religijności na zdrowie psychiczne, to jednak do tej pory jeszcze nikt nie podjął się badania związku między religijnością a występowania zawo-

dowego wypalenia. Głównym celem naszych badań było wykazanie za pomocą środków naukowych, istnienia związku pomiędzy tymi dwoma zjawiskami. W tym celu zbadaliśmy grupę składającą się z 94 pielęgniarek, pracujących przy łóżku chorego więcej niż pięć lat. Poziom religijności mierzyliśmy trzema aspektami: poprzez badanie praktyk (częstotliwość) odwiedzania kościoła, subiektywnego poczucia znaczenia religii, jak również przy pomocy skali krytyki religijności (PCBS). Ankieta PCBS za pomocą transcendentnego przyłączania i wykluczania oraz oceny symbolicznej lub dosłownej interpretacji, rozróżnia cztery formy religijności. Uzyskane wyniki wykazały brak powiązań pomiędzy wiekiem, latami pracy i stopniem wypalenia zawodowego. Natomiast religijność mierzona we wszystkich trzech aspektach wykazała ujemne oddziaływanie religijności na zjawisko wypalenia zawodowego. Statystycznie możemy udowodnić, że subiektywne poczucie znaczenia religii i aktywny udział w życiu religijnym (chodzenie do kościoła) zmniejsza możliwości występowania syndromu wypalenia. Analiza ankiety PCBS wykazała, że wśród form religijności, ta która charakteryzuje się transcendentnym przyłączeniem ma również negatywny wpływ na rozwój wypalenia zawodowego. Wyniki badań dowodzą, że w przypadku pielęgniarek religijność jest bardzo ważnym czynnikiem ochronnym zapobiegającym wystąpieniu objawu wypalenia zawodowego.

Słowa kluczowe: religijność, wypalenie zawodowe, zawody służb społecznych